



the Muse the ARTIST

Ο TOM VOLF, ο καλλιτέχνης που ξεχώρισε για το πώς προσέγγισε τον μύθο της Maria Callas, είναι έτοιμος για πολλά παραπάνω.

από την ΚΡΙΣΤΕΛ ΛΙΑΚΟΥ
 φωτογραφίες ΝΙΚΟΣ ΜΑΛΙΑΚΟΣ

Tια πέντε χρόνια, με χαρακτηριστική ευλάβεια, ο Tom Volf αφιερώθηκε στην έρευνα για τη Maria Callas. Ταξίδεψε σε πολλά μέρη στον κόσμο για να συλλέξει πληροφορίες για τη Μαρία Καλογεροπούλου αλλά και για τη «La Divina» με τη διεθνή καριέρα. Δύο γυναίκες που κατοικούσαν σε ένα σώμα. Εμείς γνωρίσαμε ένα μόνο μέρος της Callas, μέσα από την αζεπέραστη μπελ κάντο φωνή της αλλά και από την πολυσυζητημένη σχέση της με τον εφοπλιστή Αριστοτέλη Ωνάση. Όμως, ποια στ’ αλήθεια ήταν η Callas και τελικά ποιος είναι αυτός ο νέος σε ηλικία Γαλλοαμερικανός συγγραφέας, σκηνοθέτης και φωτογράφος που με το πολύπλευρο έργο του έχει τραβήξει τα βλέμματα του παγκόσμιου χώρου του πολιτισμού;

Στην εισαγωγή του βιβλίου του *Μαρία Κάλλας: Γράμματα και αναμνήσεις* (εκδ. Πατάκη) γράφει απευθυνόμενος στη σοπράνο: «Όλες αυτές οι συναντήσεις με ενέπνευσαν και με ενθάρρυναν στην “αποστολή” μου, που δεν ήταν άλλη από το να ανακαλύψω την αλήθεια για σας, να σας παρουσιάσω όπως πράγματι ήσασταν, μακριά από κλισέ και από κουτσομπολιά, να σας τιμήσω, να υπηρετήσω την τέχνη σας και τη μνήμη σας, να τις κρατήσω ζωντανές και να τις μεταβιβάσω στις επόμενες γενιές». Ο Volf έφτιαξε μια τριλογία καλλιτεχνικών projects – ένα ντοκιμαντέρ για την περιπετειώδη προσωπική της ζωή, το *Maria by Callas*, το προαναφερόμενο (σχεδόν αυτοβιογραφικό) βιβλίο αλλά και την ομότιτλη με αυτό θεατρική παράσταση (*Maria Callas: Letters and Memoirs*), την οποία σκηνοθέτησε με πρωταγωνίστρια τη Monica Bellucci, προκειμένου να ρίξει φως σε όλες τις ανεπίσημες αλήθειες γι’ αυτήν τη γυναίκα-είδωλο. Φυσικά δεν είναι δημοσιογράφος για να μετουσιώσει την έρευνά του σε ένα μακροσκελές άρθρο, αλλά καλλιτέχνης και μάλιστα με πολλές ταυτότητες. Γι’ αυτό και

κατάφερε να διοχετεύσει τη γνώση του σε πολλά και διαφορετικά εγχειρήματα. Κι αυτό μόνο θαυμασμό μπορεί να εμπνεύσει.

ΚΡΙΣΤΕΛ ΛΙΑΚΟΥ: Επειτα από έναν χρόνο κυκλοφορίας του βιβλίου *Μαρία Κάλλας: Γράμματα και αναμνήσεις*, πιστεύεις ότι πέτυχε την αποστολή σου; Ποια είναι τα σχόλια που λαμβάνεις από τους αναγνώστες;

TOM VOLF: Λαμβάνω καταπληκτικά σχόλια! Νομίζω ότι το βιβλίο, αν και προέκυψε από την ταινία μου (*Maria by Callas: In Her Own Words*), βοηθά περισσότερο στο να γνωρίσει κανείς καλύτερα την Callas διαβάζοντας τα γράμματά της. Δέχομαι απίστευτα σχόλια, όχι μόνο από την Ελλάδα, αλλά από όπου κυκλοφορεί το βιβλίο – Γαλλία, Ιταλία, Ρωσία κ.ά. Φυσικά, η ελληνική έκδοση είναι ιδιαίτερη, γιατί μιλάμε για μια Ελληνίδα. Το ότι παρουσίασα το βιβλίο στο Μέγαρο Μουσικής ήταν πολύ σημαντικό για μένα. Όταν διάβαζε μερικά γράμματα από το βιβλίο η Μαρία Ναυπλιώτου, σκέφτηκα πως ήταν η πρώτη φορά που άκουσα τα λόγια της Callas στα ελληνικά, ήταν υπέροχο! Οπότε νομίζω ότι αυτό το βιβλίο έχει κάτι σημαντικό και σίγουρα νιώθω όμορφα που κατάφερα να εντάξω όλα αυτά τα γράμματα και τα γραπτά σε ένα βιβλίο που δεν μοιάζει με κανένα άλλο. Γιατί μπορείς να έχεις όμορφες βιογραφίες γραμμένες από τον τάδε και την τάδε, αλλά δεν συγκρίνεται με το να έχεις ένα ολόκληρο βιβλίο με τα δικά της λόγια, το οποίο διαβάζεται σαν αυτοβιογραφία. Νιώθω περήφανα και τιμή που το πέτυχα γιατί ήταν επιθυμία της.

Κ.Λ.: Έχεις δει την παράσταση *Masterclass* στο θέατρο Παλλάς και τη Μαρία Ναυπλιώτου στον ρόλο της Maria Callas;

T.V.: Δεν το έχω κάνει ακόμα, αλλά έχω ακούσει ότι είναι καταπληκτική. Θα προσπαθήσω να πάω πριν φύγω. Είναι ένας όμορφος άνθρωπος και νιώθω πολύ προνομιούχος που δούλεψα μαζί της αυτές τις λίγες μέρες, προετοιμάζοντας την ανάγνωση που έκανε στο Μέγαρο.





Ρούχα από
προσωπική συλλογή.
Ευχαριστούμε θερμά για τη
φιλοξενία το ξενοδοχείο
St George Lycabettus
(Κλεομένους 2, Αθήνα, τηλ.:
☎10-7416000, sglycabbettus.gr).

Κ.Α.: Πώς είναι να συνεργάζεσαι με τη Monica Bellucci, έναν ζωντανό θρύλο;

Τ.Υ.: Τέλεια! Άλλη μια όμορφη συνεργασία, άλλη μια σπουδαία γυναίκα. Ηρθα κοντά της πριν από δύο χρόνια, όταν κυκλοφόρησε η γαλλική έκδοση, η οποία ήταν η πρώτη. Εκείνη ερωτεύτηκε το βιβλίο και τις επιστολές και μου είπε αμέσως ναι! Ετσι ξεκίνησε η συνεργασία μας. Είναι προνόμιο για μένα ως σκηνοθέτη να μπορώ να σκηνοθετήσω μια ηθοποιό σαν αυτήν. Το Ηρώδειο ήταν ένα σημείο κομβικό για εμάς, γιατί το ότι φέραμε αυτό το έργο στην Ελλάδα, ένα μέρος τόσο σημαντικό στη ζωή της Callas, μας έδωσε ενέργεια να συνεχίσουμε στην παγκόσμια περιοδεία που έχουμε τώρα.

Κ.Α.: Ωστόσο, εσύ έδωσες το βιβλίο στη Monica. Μάλλον επειδή είχες κάτι συγκεκριμένο στο μυαλό σου, σωστά;

Τ.Υ.: Ενωσα ότι θα υπήρχε ένα είδος χημείας εκεί. Έχουν άλλωστε κοινά, όπως το ότι και οι δύο είναι γυναίκες της Μεσογείου, το ότι αμφοτέρους έχουν αποκτήσει παγκόσμια φήμη στο ύψιστο επίπεδο. Θεωρώ ότι η Μόνικα συνδέεται με την Callas γιατί ξέρει πόσο δύσκολο είναι να συνδυάσεις την προσωπική ζωή με την καριέρα όταν φτάσεις σε αυτό το επίπεδο. Και βλέπω ότι βρίσκει μια δική της αλήθεια μέσα από τα λόγια της Callas σε κάθε παράσταση.

Κ.Α.: Στην παρουσίαση του βιβλίου σου είπες ότι για να καταλάβει κανείς την Callas πρέπει να καταλάβει τη Maria. Ποια ήταν λοιπόν η Maria;

Τ.Υ.: Βοηθάει, ναι. Νομίζω ότι αυτό είναι το άτομο που μπορεί να ανακαλύψει κανείς μέσα από το βιβλίο. Γιατί μέσα από τις επιστολές που έγραψε και τα απομνημονεύματα δίνεται μια καθαρή εικόνα σε σχέση με τη γυναίκα πίσω από τον θρύλο. Και γνωρίζοντας καλύτερα τη γυναίκα καταλαβαίνεις βαθύτερα και την καλλιτέχνη. Αυτή η γνώση δίνει τελικά πολλά επιπλέον επίπεδα κατανόησης των συναισθημάτων της όταν την ακούει κανείς να τραγουδά.

Κ.Α.: Τι είναι λοιπόν το Fonds de Dotation Maria Callas και ποιο κομμάτι σου έχεις δώσει εκεί;

Τ.Υ.: Μαζί με τους στενούς φίλους της Callas και κυρίως με τον μάστορα George Prêtre, τον Ferruccio Mezzadri και την Bruna Lupoli –τους πιο κοντινούς της ανθρώπους, που έζησαν μαζί της 25 χρόνια–, δημιουργήσαμε αυτό το ίδρυμα το 2017, μετά την κυκλοφορία της ταινίας μου, επειδή πιστεύαμε ότι είναι σημαντικό να υπάρχει ένα ίδρυμα που να προστατεύει την κληρονομιά της. Χρειαζόταν ένα μέρος που να μπορεί επίσης να συγκεντρώσει όλο το υλικό που διασκορπίστηκε σε όλο τον κόσμο σε οίκους δημοπρασιών. Αυτός είναι και ο λόγος που τα δικαιώματα του βιβλίου μου δίνονται σε αυτό το ίδρυμα. Απώτερος στόχος βέβαια είναι η δημιουργία ενός μουσείου στο Παρίσι, το οποίο ελπίζουμε να γίνει το 2023 και εύχομαι να αποτελέσει γέφυρα μεταξύ Ελλάδας και Γαλλίας, καθώς γνωρίζω

ότι υπάρχει επίσης η πιθανότητα να φτιαχτεί και ένα μουσείο εδώ στην Αθήνα. Ίσως τα δύο αυτά ιδρύματα να συνεργαστούν σε κάτι. Θα ήταν υπέροχο.

Κ.Α.: Σε φοβίζει η ιδέα να σε καθορίσει ως δημιουργό η έντονη σχέση σου με τη Maria Callas;

Τ.Υ.: Είναι τεράστιο προνόμιο να σε θυμούνται μέσα από τόσα όμορφα έργα –την ταινία, τα βιβλία, την έκθεση, την παράσταση με τη Monica– και να σε αναγνωρίζουν ως κάποιον που τέθηκε στην υπηρεσία ενός μεγάλου καλλιτέχνη. Οπότε δεν μπορώ να το φοβάμαι αυτό, αλλά να είμαι περήφανος που θα με αναγνωρίζουν για το έργο που έχω κάνει στην υπηρεσία της. Ταυτόχρονα, όμως, δεν ορίζω τον εαυτό μου ως «εκείνον που αφιερώνει τη ζωή του στην υπηρεσία της Maria Callas». Νομίζω ότι είμαι πρώτα και πάνω απ’ όλα καλλιτέχνης και επιθυμώ να συνεχίσω να δημιουργώ για πολλά άλλα θέματα. Η Callas βέβαια θα είναι πάντα κατά κάποιον τρόπο μέρος της ζωής μου.

Κ.Α.: Είσαι σκηνοθέτης, φωτογράφος και συγγραφέας. Ποια ιδιότητά σου προτιμάς;

Τ.Υ.: Δεν μπορώ να επιλέξω το αριστερό από το δεξί μου χέρι. Όλα είναι μέρος του εαυτού μου. Δηλαδή, ξεκίνησα ως φωτογράφος, έγινα σκηνοθέτης και μετά έγινα stage director, ενώ παράλληλα ασχολούμαι και με τη συγγραφή. Αυτή τη στιγμή είμαι πολύ ενθουσιασμένος με αυτό που κάνουμε επί σκηνής με τη Monica και θέλω να κάνω περισσότερα έργα για το θέατρο. Επιπλέον, η ιδέα να επιστρέψω στην Ελλάδα και να δημιουργήσω κάτι εδώ ως σκηνοθέτης, με Έλληνες καλλιτέχνες, με εξιτάρει πραγματικά. Ξέρεις, αν θεωρητικά οι καλλιτέχνες είμαστε δέντρα, δεν μπορούμε να καθορίσουμε το ποιο είμαστε μόνο από ένα κλαδί, αλλά από όλο το δέντρο.

Κ.Α.: Νιώθω ότι κατά κάποιον τρόπο έχεις μια ιδιαίτερη αγάπη για την Ελλάδα.

Τ.Υ.: Πολύ σωστά νιώθεις. Αισθάνομαι μια πολύ ιδιαίτερη και βαθιά σύνδεση με τον πολιτισμό αυτής της χώρας, με το πνεύμα της, με την ψυχή της. Την αισθάνομαι κάθε φορά που

έρχομαι και η σχέση μας σε κάθε ταξίδι που κάνω ολοένα εξελίσσεται. Αισθάνομαι πολύ προνομιούχος που έχω δημιουργήσει καλές σχέσεις με ανθρώπους εδώ, όπως με τη Μαρία Ναυπλιώτου, τον Μάριο Φραγκούλη, που είναι τώρα καλός μου φίλος, και εύχομαι αυτό που νιώθω μέσα μου να γεννήσει ένα έργο εδώ στην Ελλάδα.

Κ.Α.: Τι ακολουθεί λοιπόν για σένα;

Τ.Υ.: Πολλά πράγματα. Πρώτα απ’ όλα η περιοδεία με τη Monica θα με κρατήσει απασχολημένο για αρκετούς μήνες. Ξεκινάμε από την Ιταλία, συνεχίζουμε σε Κωνσταντινούπολη και Λονδίνο και του χρόνου θα πάμε με την παράσταση στην Αμερική και στη Ρωσία. Ταυτόχρονα, δουλεύω ήδη κάποια νέα θεατρικά έργα και μερικά κινηματογραφικά. Ελπίζω λοιπόν όλα αυτά να μπου σε κατάσταση δημιουργίας σύντομα! ■



Είναι τεράστιο προνόμιο να σε θυμούνται μέσα από τόσα όμορφα έργα –την ταινία, τα βιβλία, την έκθεση, την παράσταση με τη Monica– και να σε αναγνωρίζουν ως κάποιον που τέθηκε στην υπηρεσία ενός μεγάλου καλλιτέχνη”.